

# CRÒNIQUES DES D'HAÏTÍ

—ROSA BELTRÁN—

Per tots aquells que no em conegueu, sóc Rosa, la filla de Celestino i de Carme, germana de Tòfol, la néta del carter del Mas d'En Rieres. Fins ara mai havia escrit al Tossal Gros, potser perquè pensava que tenia poques coses a dir, malgrat que en més d'una ocasió se m'havia passat pel cap. Ara, per fi, m'he decidit... tal vegada perquè tinc moltes més coses a explicar. En qualsevol cas, la meua intenció és ben senzilla, d'una part continuar mantenint el contacte amb el meu poble durant els dotze mesos que passaré en Haití, i d'altra, tot i la gran distància física que ens separa, poder apropar a les Coves la realitat d'un país perdut en els mars del Carib i gairebé oblidat per tots: "Ayiti" (Haití, en llengua creole).

Haití: Un país que ha estat anomenat (com Cuba), la "Perla del Carib", un país que ha passat i sofert (com d'altres ben propers) molts anys de dictadura, dels quals està pagant encara fortes conseqüències. Un país que ha estat en primera plana dels mass-media durant alguns mesos, degut a la greu crisi sociopolítica que va passar. Crisi, curiosament, agreujada sobretot a l'inici dels 90, un cop finalitzada la segona dictadura "duvalierista" de Jean-Claude Duvalier i havent entrat el país en un procés de democratització. Un cop passada l'eufòria sensa-

cionalista, un cop perduda l'"emoció perdidista" que comporten, malhauradament, la violència, el terror, els cops d'Estat, la misèria, etc. ha passat a perdre's en el més profund dels sons de l'oblit. Malgrat que molts d'aquests trets continuen existint encara en la realitat haitiana.

Què faig aquí? Doncs, tot té la seva explicació i la seva raó de ser. Després d'haver col·laborat durant gairebé sis anys a Barcelona amb l'Organització No Governamental, Educació Sense Fronteres, col·laborant en campanyes i accions educatives en els camps de la cooperació internacional, fonamentalment treballant temes de sensibilització en països del "Nord" (entès no geogràficament, sino en termes de desenvolupament), vaig pensar que ja era hora de conèixer personalment quina era la realitat del "Sud". El treball d'Educació Sense Fronteres s'ha vingut desenvolupant fonamentalment en països llatinoamericans, de parla hispana. És el primer cop que es comença a treballar en un país francòfon com és Haití, encara que lo de la francofonia haitiana és quelcom molt relatiu. Des del principi, des que vaig tenir el primer contacte amb Haití, l'any 1994, quan es van fer les primeres reunions a l'Ambaixada d'Haití a Madrid per crear una plataforma d'ONGS de



suport al país, vaig sentir una gran atracció per aquest petit país caribeny. "Singulier petit pays", segons l'anomena Gérard Brathélemy, un antropòleg francès en el seu llibre "Dans la splendeur d'un après-midi d'histoire". I aquí estic!

La República d'Haití ocupa el terç oest de la que va ser anomenada illa de "La Hispaniola" (abans "Quisqueya", en parla indígena). Actualment, Haití ocupa, més o menys, el terç oest de l'antiga "Hispaniola". És un país muntanyós, d'uns 27.750 quilòmetres quadrats i uns 7 milions d'habitants, lo que el fa molt semblant a Catalunya en el que a densitat de població es refereix (nombre d'habitants per km quadrat). La capital, Port-au-Prince, ha tingut un creixement poblacionat desproporcionat, passant de 300.000 habitants als anys 60, a 2.000.000 en l'actualitat. Amb tota la problemàtica urbanística i de condicions i de qualitat de vida que això implica. De pocs anys ençà, s'han format als voltants de la ciutat les que s'han anomenat "bidonvilles" (ciutats de bidons, de llanda), entre les quals "Cité-Soleil" és

la més coneguda per la cruesa de les seves condicions de vida. Les "bidonvilles" son ciutats senceres on la gent viu amb unes condicions infrahumanes: cases fetes amb bidons, fustes, pedres i llandes, sense aigua ni llum, ni clavegueram, ni cap mena d'assistència de cap tipus, abandonades a la seva sort... Algunes resulten pràcticament impenetrables pels estrangers, fins i tot pels propis haitians. "Cité-Soleil" seria el cas més clar en aquest sentit. Ningú sap el que es cou realment allà dins. Resulta molt impactant entrar en elles i veure com la gent sembla viure amb una dignitat difícil d'explicar. Vistes des de fora, de nit, semblen ciutats fantasmes. Fosques. Immòbils... Quan entres i recorres aquests carrers te'n adones que estan plenes de vida. La gent està pel carrer, parla, els nens juguen, et somriuen i et saluden amb espontaneïtat... Quans cops he sentit allò de "...fer un viatge d'aquest tipus et canvia els esquemes"... ara estic començant a comprendre què volien dir. Les coses prescindibles comencen a convertir-se en imprescindibles i a la inversa. Tot